

Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства
щодо системи і функцій державних органів та інших інституцій
у сфері штучного інтелекту
на прикладі окремих зарубіжних держав*

***Анотація.** Викладено результати аналізу державної політики, програмних документів, нормативно-правових актів окремих зарубіжних держав із питань створення та діяльності державних органів та інших інституцій у сфері штучного інтелекту. Зокрема, проведено огляд правової регламентації функцій зазначених органів та їх взаємодії. Акцентовано увагу на апробованих інструментах законодавчого й організаційного забезпечення інституційної спроможності державних органів та інституцій під час виконання ними науково-дослідницьких, консультативних, координаційних, регуляторних, контрольних, наглядових функцій у сфері штучного інтелекту в таких країнах, як: Велика Британія, Канада, Об'єднані Арабські Емірати, Республіка Корея, Сполучені Штати Америки.*

Вступ. Об'єктивний процес глибинної інтеграції штучного інтелекту (далі – ШІ) до структури більшості суспільних відносин та глобальних процесів потребує розробки оптимальних алгоритмів правового впливу на них. Питання є загальносвітовим, стосується не лише окремих держав чи регіонів. Це спонукає відповідних суб'єктів до розробки універсальних оптимальних правових норм та цільової інституційної інфраструктури у сфері ШІ¹.

Протягом останніх років у порядку денному переважної більшості міжнародних інституцій стоять питання, пов'язані з унормуванням подальшого розвитку технологій ШІ, зокрема: створення уніфікованих механізмів координації процесів виробництва і впровадження цих технологій; ефективна адаптація новоутворених реалій до правової сфери, яка потребує послідовних змін усталених управлінських та організаційних механізмів; забезпечення захисту прав людини тощо.

У березні 2021 року оприлюднено результати спільного дослідження міжнародної аудиторської фірми KPMG й університету Квінсленда (Австралія), присвяченого темі довіри до ШІ в п'яти розвинених державах: США, Канаді, Великій Британії, Німеччині та Австралії – Trust in Artificial Intelligence: A five country study². Виявлено 4 драйвери збільшення ступеня довіри до ШІ, найсильнішим із яких є адекватне правове регулювання ШІ, що забезпечує безпеку технології. Абсолютна більшість опитаних вважає за необхідне регулювання сфери ШІ (81 %). Із них 61 – 62 % респондентів виступають за створення нового незалежного регулятора. Саме тому одночасно з генеруванням засад для правового врегулювання ШІ відбувається розбудова інституційної

---

¹ Андрощук Г. О. Ступінь довіри до штучного інтелекту: аналіз результатів дослідження. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Conf_20.09.21/3.pdf

² Trust in Artificial Intelligence: A five country study. URL: <https://home.kpmg/au/en/home/insights/2021/03/artificial-intelligence-five-country-study.html>

інфраструктури співробітництва з цих питань на міжнародному, регіональному та національному рівнях.

У межах міжнародних організацій цією проблематикою переважно опікуються такі експертні групи: Міжвідомча робоча група зі штучного інтелекту ООН³, Робоча група з управління штучним інтелектом OECD⁴. Нещодавно спеціалізована установа ООН – Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO) спільно з Huawei та іншими міжнародними партнерами оголосила про створення у липні 2023 року Світового альянсу зі штучного інтелекту для сфер промисловості і виробництва⁵.

Певні рішення можна відстежити й на регіональному рівні. Так, у ЄС формування нормативної бази з регулювання технологій ШІ відбувається одночасно як на загальноєвропейському рівні урядування, так і в державах-членах ЄС. Пріоритетом європейського підходу є встановлення етичних стандартів впровадження ШІ. Повноваження з напрацювання політики у цій сфері наразі здійснює Європейська Комісія. За її ініціативою створено Європейський альянс зі штучного інтелекту, який охоплює понад шість тисяч стейкхолдерів і слугує платформою для публічних дискусій⁶. У найближчій перспективі планується створення самостійного органу – Європейської ради з питань ШІ (European Artificial Intelligence Board). Зокрема, цьому питанню присвячений VI Розділ Пропозиції щодо Регламенту Європейського Парламенту та Ради про встановлення гармонізованих правил щодо ШІ (Акт про штучний інтелект) та внесення змін до деяких законодавчих актів Союзу від 21 квітня 2021 року⁷.

Інтегровані зусилля з регламентації ШІ на африканському континенті викладені у «Стратегії цифрової трансформації для Африки (2020–2030)», затвердженій профільними міністрами урядів Африканського Союзу. Документ передбачає: вироблення спільної позиції щодо ШІ; створення робочої групи з вивчення ШІ й аналітичного центру ШІ для оцінювання та рекомендації проектів для співпраці відповідно до Цілей сталого розвитку ООН⁸.

Результатом співпраці в азійському регіоні є «Цифровий генеральний план» Асоціації держав Південно-Східної Азії, який визначає пріоритети цифрового розвитку регіону, зокрема й щодо ШІ, до 2025 року⁹. Держави Південної і Латинської Америки зосереджені на виробленні національних

---

³ United Nations System Chief Executives Board for Coordination. Inter-agency working group on Artificial Intelligence. 2021. URL: <https://unsceb.org/sites/default/files/2021-07/IAWG-AI%20ToR.pdf>

⁴ OECD. OECD Working party on Artificial Intelligence Governance. OECD Network of Experts on AI (ONE AI). 2022. URL: <https://oecd.ai/en/network-of-experts>

⁵ Huawei спільно з UNIDO створює Альянс зі штучного інтелекту. URL: https://www.pcweek.ua/themes/detail.php?ID=167221&THEME_ID=122461

⁶ European Commission. The European AI Alliance. Shaping Europe's digital future. 2018. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-ai-alliance>

⁷ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL LAYING DOWN HARMONISED RULES ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE (ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACT) AND AMENDING CERTAIN UNION LEGISLATIVE ACTS. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52021PC0206>

⁸ African Union. The digital transformation strategy for Africa (2020-2030). Ethiopia, Addis Ababa. 2019. URL: <https://au.int/sites/default/files/documents/38507doc-dts-english.pdf>

⁹ ASEAN. ASEAN Digital Masterplan 2025. The ASEAN Secretariat. 2021. Jakarta. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/09/ASEAN-DigitalMasterplan-EDITED.pdf>

урядових підходів до регулювання розвитку ШІ, тому наднаціональні форми взаємодії поки що не представлені¹⁰.

Україна також демонструє певні правові зрушення у цьому напрямі. Згідно з даними дослідження, проведеного компанією Deep Knowledge Analytics, представленими у вигляді звіту Artificial Intelligence Industry in Eastern Europe – 2018, Україна увійшла до трійки держав-лідерів у Східній Європі, потрапивши на друге місце за таким показником, як кількість компаній, що працюють у сфері ШІ (57). За кількістю інвесторів у галузь Україна на п'ятому місці (11 інвесторів), а за кількістю аутсорсинг-компаній у сфері ШІ займає лідируючу позицію не тільки в Східній, а й у Західній Європі. Таких організацій в Україні налічується 26, у той час як у світі їх – 226¹¹. І хоча єдиним законодавчим рішенням стало затвердження Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні¹², на інституційному рівні забезпечення процесів впровадження ШІ варто відзначити певні зрушення. Так, спільним рішенням Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України створено Інститут проблем штучного інтелекту (ІПШІ) (наказ-розпорядження № 210/297а від 09.10.1991 року) з правами юридичної особи на базі Спеціального конструкторського бюро (СКБ) «Інтелект» Донецького державного університету. При Міністерстві цифрової трансформації України 21 грудня 2019 року створено Експертний комітет з питань розвитку штучного інтелекту, а у серпні 2021 року Міністерство цифрової трансформації України та Державний концерн «Укроборонпром» підписали меморандум про об'єднання зусиль з розвитку технологій ШІ в оборонній промисловості¹³. Зазначені кроки на шляху формування цільової інституційної інфраструктури у сфері ШІ актуалізують дослідження й аналіз досвіду інших держав світу.

Основна частина.

Велика Британія. Базові стандарти з державного регулювання процесами, пов'язаними із впровадженням технологій ШІ, викладені у Національній Стратегії ШІ, підготовленій урядом Великої Британії (опублікована 22 вересня 2021 року)¹⁴, та координаційному документі «Створення проінноваційного підходу до регулювання ШІ», представленому урядом 18 липня 2022 року¹⁵. Ці документи, серед іншого, визначають орієнтири формування підходів до здійснення управління ШІ, які базуються на низці міжсекторальних принципів, адаптованих до конкретних характеристик ШІ. Їх сутність: 1) галузевий підхід (регулювання ШІ шляхом делегування відповідальності за розробку та

---

¹⁰ Veronese A., Nunes Lopes A., Lemos E. Regulatory paths for artificial intelligence in Latin American countries with data protection law frameworks: limits and possibilities of integrating policies. *Revista Latinoamericana de Economía y Sociedad Digital*. 2021. Issue 2. doi: 10.53857/CJFB4918

¹¹ Штучний інтелект для армії: чи готова Україна до високотехнологічного переоснащення армії. URL: https://lb.ua/economics/2021/10/15/496227_shtuchniy_intelekt_armii_chi_gotova.html

¹² Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>

¹³ Мінцифра сформувала експертний комітет з питань розвитку сфери штучного інтелекту. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-sformovala-ekspertniy-komitet-z-pitan-rozvitku-sferi-shtuchnogo-intelektu>

¹⁴ National AI Strategy HTML version. Updated 18 December 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/national-ai-strategy/national-ai-strategy-html-version>

¹⁵ Policy paper. Establishing a pro-innovation approach to regulating AI. Updated 20 July 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/establishing-a-pro-innovation-approach-to-regulating-ai/establishing-a-pro-innovation-approach-to-regulating-ai-policy-statement>

впровадження пропорційних регуляторних заходів відповідним галузевим регуляторним органам); 2) мінімізація заходів державної регламентації (зосередження уваги регуляторних органів на унормуванні питань щодо доказів реального високого ризику впровадження ШІ або втрачених можливостей); 3) міжгалузева координація (встановлення набору уніфікованих принципів, адаптованих до окремих характеристик ШІ, узгоджених із регуляторними органами, які повинні тлумачити, визначати пріоритети та впроваджувати ці принципи в межах своїх секторів і доменів); 4) мінімізація встановлення жорстких централізованих правових приписів (збереження нейтрального міжгалузевого підходу, при якому кожен регулятор – Офіс комісара з інформації (ICO), Орган з питань конкуренції та ринків (CMA), Медіа регулятор (Ofcom), Регуляторний орган з питань медицини та охорони здоров'я (MHRA), Орган з питань фінансового нагляду (FCA) – зобов'язаний тлумачити та виробляти відповідні інструкції впровадження для свого сектора). Наприклад, Лабораторія ШІ NHS створює Національну стратегію ШІ в охороні здоров'я та соціальному забезпеченні відповідно до Національної стратегії штучного інтелекту. Документ консолідує системну трансформацію, досягнуту Лабораторією на сьогодні, і визначає напрям для ШІ у сфері охорони здоров'я та соціальної допомоги до 2030 року. Своєю чергою, подібну Стратегію розробляє й Міністерство оборони. Документ включатиме положення щодо створення нового Центру оборонного штучного інтелекту, який сприятиме розробці та використанню ШІ і дозволить швидко розвивати проекти ШІ в оборонній сфері.

Із викладеного можна зробити висновок, що уряд вирішив не пропонувати фіксованого та універсального терміну ШІ, натомість зосередився на визначенні його основних можливостей і характеристик, пропонуючи більше гнучкості у цьому питанні. Уряд надає право регуляторним органам викладати більш детальну інформацію у своїх інструкціях. Іншими словами, такий унікальний підхід ґрунтується на мінімізації державно-правового регулювання сфери ШІ, залишаючи це питання на розсуд регуляторів, тим самим створюючи пропорційне та адаптоване регулювання, щоб технології ШІ і далі швидко застосовувалися у Великій Британії для підвищення продуктивності та зростання. При цьому розробники Стратегії розуміють, що такий підхід містить і ризики того, що не дає узгодженого уявлення про базові поняття у сфері ШІ¹⁶.

Водночас Стратегія визначає шість основних міжгалузевих принципів, на яких ґрунтується впровадження технологій ШІ регуляторними органами: 1) безпека використання (регуляторні органи повинні застосовувати контекстуальний і пропорційний підхід під час розробки рекомендацій для свого сектора); 2) технічна безпека та належне функціонування (формування довіри споживачів); 3) прозорість та зрозумілість (забезпечення обізнаності суспільства з технологіями ШІ, враховуючи важливість збереження конфіденційності у певних правовідносинах, зокрема таких, як право інтелектуальної власності); 4) справедливість (гарантування регуляторними органами прав та законних інтересів людини у контексті використання ШІ у своєму секторі);

---

¹⁶ Уряд Великої Британії оновлює правила у сфері регулювання штучного інтелекту. URL: <https://www.nrada.gov.ua/uryad-velykoyi-brytaniyi-onovlyuye-pravyla-u-sferi-regulyuvannya-shtuchnogo-intelektu/>

5) встановлення відповідальності за управління ІІІ (визначеність або ідентифікація юридичних, фізичних чи корпоративних осіб, відповідальність за використання ІІІ); 6) уточнення шляхів відшкодування або оскарження (гарантування права на оскарження).

Галузевий підхід, що ґрунтується на міжгалузевій співпраці та координації зусиль у питанні регулювання ІІІ, закріплено й на законодавчому рівні. Так, положеннями Закону «Про національну безпеку та інвестиції»¹⁷, нова редакція якого набула чинності 4 січня 2022 року, передбачено, що регуляторні органи відповідатимуть за «виявлення, оцінку, пріоритезацію та контекстуалізацію конкретних ризиків, які стосуються принципів», тоді як уряд може надати рекомендації, щоб підтримати їх у цих зусиллях. Ідея полягає в тому, щоб не передбачати обов'язкових зобов'язань, а натомість надати регуляторам орієнтир для дотримання принципів у контексті свого сектора. Надаючи окремим органам регулювання можливість тлумачити принципи, уряд Великої Британії усвідомлює також необхідність певного рівня регуляторної координації для забезпечення узгодженого регулювання ІІІ в різних секторах. Задля цього у документі міститься посилання на пошук шляхів підтримки співпраці між різними регуляторними органами. Це дасть змогу забезпечити спрощений підхід, аби в кінцевому підсумку уникнути дублювання правил від різних регуляторних органів щодо тих самих принципів. Документ також наголошує на важливій ролі стандартів, посилаючись на Центр стандартів ІІІ та його повноваження у створенні інструментів для об'єднання різних зацікавлених сторін з усієї Великої Британії. Окрім того, приписами Закону регулюються питання інвестування, одночасно зміцнюючи повноваження уряду щодо розслідування та втручання у потенційно ворожі іноземні інвестиції¹⁸.

Отже, відсутність у Великій Британії спеціальних законів щодо регулювання ІІІ не створює складнощів для учасників правовідносин у цій сфері. За допомогою міжгалузевих законодавства використання ІІІ частково регулюється низкою нормативно-правових вимог, створених для інших цілей, які тепер також стосуються використання технологій ІІІ. Наприклад, Закон Великої Британії «Про захист даних» містить спеціальні вимоги щодо «автоматичного прийняття рішень» і ширшої обробки персональних даних, яка також охоплює обробку з метою розробки та навчання технологій ІІІ. Законопроект «Про онлайн-безпеку» також містить положення, які стосуються розробки та використання алгоритмів, пов'язаних із використанням ІІІ.

Задля уникнення надмірної правової зарегульованості сфери ІІІ окремі галузеві регулятори готують та видають переважно рекомендаційні, апробаційні, навчальні, роз'яснювальні матеріали для підтримки відповідального використання ІІІ. Так, Управління інформаційного комісара (ІСО) надало кілька рекомендацій, наприклад Посібник щодо штучного інтелекту та захисту даних,

---

¹⁷ Press release. New and improved National Security and Investment Act set to be up and running. URL: <https://www.gov.uk/government/news/new-and-improved-national-security-and-investment-act-set-to-be-up-and-running>

¹⁸The National Security and Investment Act 2021 (Notifiable Acquisition) (Specification of Qualifying Entities) Regulations 2021. URL: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2021/1264/schedule/3/made;>

практичні поради, які пояснюють процеси, послуги та рішення, ухвалені за допомогою ШІ. Комісія з питань рівності та прав людини визначила ШІ як пріоритет у своєму Стратегічному плані на 2022–2025 роки і взяла на себе зобов'язання надати рекомендації щодо застосування Закону «Про рівність» до використання нових технологій, таких як ШІ, в автоматизованому прийнятті рішень. Регуляторне агентство з лікарських засобів і продуктів охорони здоров'я розробило план удосконалення програмного забезпечення та ШІ для медичних пристроїв і провело консультації щодо можливих змін нормативно-правової бази.

Регулятори також поєднують зусилля задля з'ясування ступеня впливу технологій ШІ на економіку та суспільство. Так, Банк Англії (центральний банк Сполученого Королівства) та Управління з питань фінансової поведінки заснували Державно-приватний форум штучного інтелекту (AIPPF) для подальшого діалогу щодо інновацій ШІ у фінансових послугах між державним і приватним секторами.

Стандарти міжгалузевого регуляторного підходу вживаються й під час запровадження заходів для розробки провідних світових стандартів ШІ у Великій Британії. Так, у січні 2022 року Департамент цифрових технологій, культури, медіа та спорту (DCMS) оголосив про створення пілотного центру стандартів ШІ для збільшення участі Великої Британії в розробці глобальних технічних стандартів ШІ. Кілька організацій із розробки глобальних стандартів (SDO) вже опублікували стандарти, що стосуються ШІ, а інші знаходяться на стадії розробки. Центр має на меті створити практичні інструменти та об'єднати спільноту у сфері ШІ з метою формування глобальних стандартів ШІ широким колом експертів та забезпечення інструментами, необхідними для управління ШІ відповідно до національних цінностей. Окрім того, у листопаді 2021 року Центральний офіс цифрових даних (CDDO) опублікував один із перших у світі національних стандартів прозорості алгоритмів, щоб зміцнити довіру до ШІ.

Урядом Великої Британії також створено низку консультативних та координаційних інституцій, діяльність яких спрямована виключно на впровадження Національної стратегії ШІ: Рада штучного інтелекту, Офіс штучного інтелекту та Центр етики даних та інновацій. Основні повноваження щодо формування цих органів покладено на Департамент науки, інновацій та технологій уряду держави. Свої дії у цьому питанні Департамент узгоджує з такими структурами уряду: Департаментом цифрових технологій, культури, медіа та спорту й Департаментом бізнесу, енергетики та промислової політики. Тобто, управлінська складова формування державної політики Великої Британії у сфері ШІ є завданням цих трьох відомств.

Зокрема, у 2019 році урядом створено Раду штучного інтелекту (далі – Рада ШІ)¹⁹ – нестатутний експертний орган, до складу якого входять незалежні члени. Діяльність Ради ШІ спрямована на: підтримку розвитку ШІ у Великій Британії; сприяння прийняттю та використанню ШІ в бізнесі і суспільстві; заохочення експертів для зосередження на пріоритетних напрямках ШІ. До основних завдань Ради ШІ відноситься: забезпечення відкритого діалогу й обміну ідеями між

---

¹⁹ AI Council. URL: <https://www.gov.uk/government/groups/ai-council>

промисловістю, науковими колами та урядом; консультування Офісу з питань штучного інтелекту та уряду щодо поточних пріоритетів, можливостей і викликів політики щодо ШІ; здійснення обміну дослідженнями і розробками в означеній сфері; забезпечення сприйняття ШІ громадськістю та підвищення довіри до ШІ. Таким чином, виокремлено три основні сфери діяльності Ради ШІ: розвиток суспільного розуміння ШІ та подолання негативного сприйняття; підвищення навичок ШІ; розробка безпечних, справедливих, законних та етичних структур обміну даними.

До складу Ради ШІ входять представники промисловості, державного сектору та академічних кіл. Її члени позиціонують себе як фізичні особи, а не як афілійовані особи своїх організацій.

Своєю чергою, Офіс штучного інтелекту²⁰ (далі – Офіс ШІ) є підрозділом Департаменту науки, інновацій та технологій, відповідальним за нагляд та реалізацію Національної стратегії штучного інтелекту. Місія Офісу ШІ полягає в тому, щоб сприяти відповідальному та інноваційному впровадженню технологій ШІ на благо кожного у Великій Британії. Діяльність Офісу ШІ зосереджена на трьох напрямках: інвестування та планування довгострокових потреб екосистеми ШІ; підтримка переходу до економіки, заснованої на ШІ, використання переваг інновацій у Великій Британії та забезпечення користі ШІ для всіх секторів і регіонів; забезпечення отримання Великою Британією права на національне та міжнародне управління технологіями ШІ з метою заохочення інновацій, інвестиції та захисту громадськості і фундаментальних цінностей.

Центр етики даних та інновацій (далі – CDEI)²¹ також входить до складу Департаменту науки, інновацій та технологій. Він є державним експертним органом, який забезпечує надійне використання даних і ШІ. CDEI забезпечує громадянам право голосу в управлінні даними та технологіями, взаємодія з громадськістю є ключовим компонентом його роботи. CDEI використовує низку методів дослідження щодо використання ШІ, включаючи опитування (у тому числі фокусоване групове інтерв'ю), із метою вивчення суспільного ставлення до використання даних та ШІ, а також формування цінностей, які громадяни хочуть відобразити в моделях управління даними та ШІ. Одним із пріоритетних напрямів діяльності CDEI є побудова ефективної екосистеми забезпечення управління у сфері ШІ, яка допоможе керувати ризиками, пов'язаними з використанням ШІ, та окреслить переваги, які дозволять учасникам, задіяним у впровадженні систем ШІ, оцінювати й інформувати про надійність таких систем.

Окрім того, CDEI надає допомогу партнерам з державного сектору у використанні даних та ШІ задля формування довіри громадськості. Наприклад, CDEI співпрацює з поліцією Шотландії (з метою розробки інклюзивного управління для використання технологій, що керуються даними, у правоохоронній діяльності) та Міністерством оборони (щодо розробки етичних принципів використання ШІ в оборонному секторі).

---

²⁰ Office for Artificial Intelligence. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/office-for-artificial-intelligence>

²¹ Centre for Data Ethics and Innovation (CDEI). URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/centre-for-data-ethics-and-innovation/about>

Канада. Державна політика Канади щодо використання ШІ спрямована на підготовку майбутніх кадрів в означеній сфері, підтримку основних інноваційних центрів та наукових досліджень, а також позиціонування держави як лідера в економічних, етичних, політичних та юридичних аспектах впровадження технологій ШІ. Питання кадрового забезпечення та стимулювання інновацій є пріоритетами для уряду Канади²².

Канада – перша держава у світі, в якій затверджено Національну стратегію ШІ (Панканадська стратегія ШІ)²³ на урядовому рівні (оприлюднена у 2017 році). Панканадська стратегія ШІ є п'ятирічним планом фінансування досліджень та пошуку талантів для цієї галузі. Загальний обсяг фінансування сягає 125 мільйонів канадських доларів. Стратегія має чотири цілі: 1) збільшення кількості дослідників та випускників напряму «штучний інтелект»; 2) встановлення трьох кластерів наукової майстерності; 3) досягнення інтелектуального лідерства у таких напрямках, як економічні, етичні, політичні та юридичні (розробка законодавства) із використанням ШІ; 4) підтримка національної дослідницької спільноти у сфері ШІ²⁴.

Окрім того, держава є співзасновником Глобального партнерства з ШІ (GPAI)²⁵. Федеральний уряд виділив 568 мільйонів канадських доларів на розвиток досліджень та інновацій у сфері ШІ, розвиток резерву кваліфікованих кадрів, а також на розробку та прийняття галузевих стандартів систем ШІ в рамках Національної стратегії ШІ²⁶. Зазначені інвестиції відіграли суттєву роль у реалізації Панканадської стратегії ШІ і сприяли позиціонуванню Канади як провідного світового гравця в дослідженнях і комерціалізації ШІ.

Функцію координації проектів у межах Панканадської стратегії ШІ покладено на Канадський інститут перспективних досліджень (CIFAR), який у цьому напрямі співпрацює з урядом Канади та трьома провідними науково-дослідницькими центрами у сфері ШІ: Інститутом машинного навчання в провінції Альберта (м. Едмонтон), Інститутом «Вектор» у провінції Онтаріо (м. Торонто) та Квебекським Інститутом ШІ (далі – MILA). Наприклад, MILA є спільнотою з понад 1000 дослідників, які спеціалізуються на машинному навчанні та інноваціях, розвивають соціально відповідальний та корисний ШІ.

На розвиток положень Панканадської стратегії ШІ у 2019 році створено Консультативну раду уряду Канади з питань ШІ (далі – Консультативна рада). Основна діяльність Консультативної ради спрямована на: створення робочих місць для канадців у сферах, в яких задіяно технології ШІ; зміцнення позицій Канади як світового лідера в розробці та дослідженнях ШІ; покращення підтримки підприємців і розширення масштабів задіяння технологій ШІ;

---

²² Вінникова Н. А. Державні стратегії розвитку та впровадження штучного інтелекту. *Регіональні студії*. 2022. URL: <chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/28/9.pdf>

²³ Панканадська стратегія ШІ. URL: <https://cifar.ca/ai/>

²⁴ Будуючи Матрицю. Національні стратегії з розвитку штучного інтелекту. URL: https://texty.org.ua/articles/86598/Budujuchy_Matrycu_Nacionalni_strategiji_z_rozvytku_shtuchnogo-86598/

²⁵ Спільна заява членів-засновників Глобального партнерства зі штучного інтелекту. URL: <https://www.canada.ca/en/innovation-science-economic-development/news/2020/06/joint-statement-from-founding-members-of-the-global-partnership-on-artificial-intelligence.html>

²⁶ Уряд Канади запускає другий етап Панканадської стратегії штучного інтелекту. URL: <https://www.canada.ca/en/innovation-science-economic-development/news/2022/06/government-of-canada-launches-second-phase-of-the-pan-canadian-artificial-intelligence-strategy.html>

створення умов для здобуття канадцами освіти та навичок, необхідних для забезпечення економічного розвитку. Консультативна рада є центром для залучення провідних експертів зі ШІ з канадської промисловості, громадянського суспільства, наукових кіл та уряду. Діяльність цієї інституції регулюється Положенням Про Консультативну раду уряду Канади з питань штучного інтелекту²⁷. Положенням передбачено, що робота Консультативної ради ґрунтується на Панканадській стратегії ШІ, що спрямована на збільшення кількості висококваліфікованих дослідників і випускників, а також на посиленні дослідницького потенціалу Канади в секторі ШІ (пункт а). До сфери повноважень Консультативної ради віднесено: нагляд за розвитком сектору ШІ в Канаді; консультування уряду Канади щодо інноваційних підходів до розробки прикладного ШІ, фундаментальних досліджень і розробок, збереження інтелектуальної власності, комерціалізації, співпраці, впровадження, ринкових рамок, підвищення навичок ШІ; консультування уряду Канади щодо можливостей і найкращих практик у секторі ШІ, які принесуть користь громадянам; участь у формуванні державної політики у сферах, пов'язаних із ШІ та інтеграцією ШІ в різноманітні сектори (пункти і, ii, iii).

Окремо акцентується увага на пріоритетності надання рекомендацій Консультативною радою Міністру інновацій, науки та промисловості. Крім того, Консультативна рада координує діяльність уряду у міжнародних проектах із питань ШІ, таких як міжнародні форуми G7/G20, ОЕСР, Всесвітній економічний форум тощо (пункт d). Передбачено, що Консультативна рада може створювати робочі групи для просування конкретних сфер в яких задіяні технології ШІ (пункт b).

У 2019 – 2020 роках Консультативною радою створено дві робочі групи: з підвищення обізнаності громадськості та з комерціалізації²⁸. Робоча група з підвищення обізнаності громадськості наділена повноваженнями щодо вивчення шляхів підвищення обізнаності громадськості про ШІ та зміцнення довіри до ШІ. Мета її діяльності полягає у тому, щоб допомогти громадянам краще зрозуміти технологію ШІ, її потенційне використання та пов'язані з нею ризики. Робоча група з комерціалізації вивчала перспективи впливу ШІ на економічне зростання.

Із метою запровадження нових правил для відповідального розвитку та розгортання ШІ уряд Канади вніс на розгляд парламенту комплексний федеральний законопроект С-27 «Про імплементацію Цифрової хартії 2022»²⁹, однією із законодавчих ініціатив якого є законопроект «Про штучний інтелект і дані» (AIDA)³⁰. Відповідно до супровідних документів до акта «AIDA призначений для захисту канадців, забезпечення розвитку відповідального

---

²⁷ Положення Консультативної ради уряду Канади з питань штучного інтелекту. URL: <https://ised-isde.canada.ca/site/advisory-council-artificial-intelligence/en/terms-reference-government-canada-advisory-council-artificial-intelligence>

²⁸ Консультативна рада з питань штучного інтелекту. URL: <https://ised-isde.canada.ca/site/advisory-council-artificial-intelligence/en>

²⁹ Законопроект С-27. Закон про введення в дію Закону про захист конфіденційності споживачів, Закону про трибунал із захисту персональних даних і Закону про штучний інтелект і дані, а також про внесення відповідних поправок до інших законів. URL: <https://www.parl.ca/DocumentViewer/en/44-1/bill/C-27/first-reading>

³⁰ Закон про штучний інтелект і дані (AIDA). URL: <https://ised-isde.canada.ca/site/innovation-better-canada/en/artificial-intelligence-and-data-act-aida-companion-document>

штучного інтелекту в Канаді, а також для помітного позиціонування канадських фірм і цінностей у глобальному розвитку штучного інтелекту». Концепція проекту розроблена з орієнтацією на ключові міжнародні та європейські стандарти у сфері ШІ, його положення відображають зміст таких правових актів: Акт ЄС про штучний інтелект, принципи Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у сфері ШІ, затверджені стандарти ШІ Національного інституту стандартів і технологій США (NIST), Концепція управління ризиками (RMF) при повній інтеграції з існуючою канадською правовою базою задля полегшення доступу канадських компаній до міжнародних ринків. Визначення систем ШІ в AIDA узгоджується з концепціями, розробленими ОЕСР.

Як зазначено у проекті, передбачається створення офісу Уповноваженого з питань штучного інтелекту та даних. Головним завданням Уповноваженого є підтримка Міністра інновацій, науки та промисловості у виконанні ним обов'язків, покладених Законом у сфері ШІ. Зокрема, відповідно до статті 33 (1, 2) проекту Міністр інновацій, науки та промисловості Канади наділений повноваженнями щодо призначення Уповноваженого з питань штучного інтелекту та даних із числа старших посадових осіб департаменту, який він очолює. Відповідними положеннями проекту передбачається делегування Уповноваженому з питань штучного інтелекту та даних будь-яких повноважень, обов'язків чи функцій, покладених на Міністра, за винятком повноважень приймати нормативні акти у сфері використання ШІ.

Об'єднані Арабські Емірати (далі – ОАЕ). Відповідно до технологічного індексу Networking Readiness, який щороку публікує Всесвітній економічний форум, ОАЕ у 2018 році увійшли до першої тридцятки найрозвинутіших у питанні інформаційних технологій держав регіону. Такі здобутки пояснюються насамперед вектором державної політики, спрямованим на розвиток високих цифрових технологій та впровадження інновацій, зокрема технологій ШІ³¹.

Із метою практичної реалізації окреслених завдань у 2017 році урядом ОАЕ затверджено Національну стратегію розвитку ШІ до 2031 року³². Стратегія спрямована на підвищення ефективності використання інтегрованої інтелектуальної цифрової системи, яка сприятиме виробленню швидких ефективних рішень, забезпечить ОАЕ першість у сфері інвестицій у ШІ для різних секторів.

Стратегія включає вісім ключових цілей: 1) формування громадської думки щодо призначення ШІ; 2) збільшення конкурентоспроможності ОАЕ в пріоритетних секторах шляхом розгортання ШІ; 3) створення плідної екосистеми для ШІ; 4) запровадження ШІ у службах з обслуговування населення; 5) залучення та навчання майбутніх фахівців у сфері ШІ; 6) залучення провідних світових дослідницьких установ для дослідження перспективних секторів ШІ; 7) надання даних та допоміжної інфраструктури, необхідної для

---

³¹ Дубай тільки що призначив «державного міністра штучного інтелекту». URL: <https://futuro.in.ua/news/1142-dubay-pryznachyv-derzhavnoho-ministra-shtuchnoho.html>;

Якубович М. Королівство в смартфоні. URL: <https://tyzhden.ua/korolivstvo-v-smartfoni/>

³² UAE National Strategy for Artificial Intelligence 2031. URL: <https://ai.gov.ae/wp-content/uploads/2021/07/UAE-National-Strategy-for-Artificial-Intelligence-2031.pdf>

того, щоб стати тестовим майданчиком для ШІ; 8) забезпечення міцного управління та ефективного регулювання. Окрім того, у документі визначається низка ініціатив, спрямованих на використання штучного інтелекту у важливих сферах життєдіяльності держави, наприклад в освіті, під час надання державних послуг тощо.

Реалізація Стратегії передбачає декілька етапів. На першому етапі уряд зосереджується на таких сферах: ресурси, енергетика, логістика, транспорт, туризм, охорона здоров'я та кібербезпека. Зокрема, діяльність уряду ОАЕ зосереджена на: прискоренні процесу цифрової трансформації та вдосконаленні стандартів продуктивності з метою підвищення конкурентоспроможності економіки; створенні єдиної платформи даних федеральних і місцевих органів влади; запровадженні проектів безпілотних транспортних засобів, які змінять транспортний сектор; реалізації програми Empowerment Center, спрямованої на заохочення участі інвесторів у розвитку інноваційного промислового сектора в ОАЕ; впровадженні національної платформи «Татмін», яка сприятиме координації між урядом і приватним сектором, забезпечуючи ефективне відстеження ліків від виробництва до використання пацієнтами. Окрема увага приділяється розвитку можливостей у новій галузі генеративного ШІ.

Новаторська державна політика уряду ОАЕ проявилася й у сфері розбудови інституційної інфраструктури для впровадження високих технологій. Так, держава стала першою у світі, в якій у 2017 році створено профільний державний орган з питань ШІ з повноваженнями міністерства – Офіс з питань ШІ і, відповідно, вперше у жовтні того самого року введено посаду Державного міністра з питань штучного інтелекту у складі уряду, повноваження якого з липня 2020 року значно розширені. Наразі зазначена посадова особа відповідає не лише за сектор ШІ, а й цифрову економіку та віддалену роботу³³. До обов'язків Державного міністра належить: підвищення рівня ефективності уряду шляхом інвестування в новітні технології та інструменти ШІ та їх застосування в різних секторах; координація зусиль ОАЕ, спрямованих на позиціонування держави як світового лідера цифрової економіки (збільшення внеску цифрової економіки ОАЕ у ВВП); зміцнення позиції ОАЕ як глобального еталону в застосуванні дистанційної роботи.

Як зазначено на сайті Офісу з питань ШІ, до його складу входять 16 співробітників. Завданням Офісу є: реалізація стратегії ОАЕ щодо ШІ, спрямованої на зміцнення позицій ОАЕ як провідного центру рішень технологій ШІ для надання державних послуг; підтримка проактивних цифрових навичок осіб, які приймають рішення, та експертів у державному секторі для впровадження нових цифрових рішень, координація досліджень у галузі зміни клімату та Землі, програми ШІ Міністерства охорони здоров'я; визначення стандартів етики при використанні технологій ШІ; розробка програмних документів та нормативно-правової бази з дотичних питань. Зокрема, очільник Офісу з питань ШІ та його співробітники брали участь у розробці Стратегії сторіччя ОАЕ 2071, Стратегії Четвертої промислової революції ОАЕ тощо.

---

³³ Artificial Intelligence Office. URL: https://ai.gov.ae/about_us/

Ще однією структурою уряду ОАЕ у зазначеній сфері є Рада з питань ШІ та блокчейну (далі – Рада ШІ), яка також створена для досягнення цілей Стратегії. Орган створений урядом 26 лютого 2018 року та переформатований у 2021 році з метою активізації зусиль із впровадження ініціатив ШІ, розвитку блокчейну, сприяння налагодженню співпраці між державним та приватним сектором, включаючи міжнародні інституції, задля прискорення впровадження ШІ. До складу Ради входять очільники профільних урядових інституцій та представники експертів із ШІ. Рада ШІ складається з дванадцяти підкомітетів, відповідальних за розробку та просування ініціатив ШІ в найпріоритетніших та перспективних сферах, які закладають основу для сталої економіки. По суті, це наглядово-координаційний орган уряду у цій сфері.

Республіка Корея. З метою позиціонування ШІ як ключового рушія четвертої промислової революції 17 грудня 2019 року уряд Кореї презентував «Національну стратегію розвитку ШІ», головним гаслом якої стала теза «поза ІТ-потужністю до потужності ШІ». Корея прагне досягти конкурентоспроможності цифрових технологій, створити економічний ефект від ШІ та покращити якість життя людей до 2030 року³⁴. Основне завдання уряду у сприянні становленню ШІ сформульовано Президентом держави: «Уряд розвиватиме корейську технологію ШІ, щоб вона стала технологією ШІ, що найшвидше розвивається у світі, шляхом переходу до ліберальної системи регулювання та усунення регуляторних бар'єрів».

Варто зауважити, що 14 лютого 2023 року підкомітет з перегляду законодавства Комісії з питань науки і технологій, інформаційного мовлення та зв'язку Національної асамблеї Республіки Корея проголосував за прийняття Закону «Про сприяння індустрії штучного інтелекту та заснування довіри». Цим Законом, зокрема, визначаються органи, які приймають участь у сприянні ШІ. Повноваженнями уряду визначені: встановлення та оголошення принципів, яких розробники та користувачі ШІ повинні дотримуватися під час розробки та процесу використання; розробка більш комплексної політики; створення базового плану для ШІ на кожні три роки.

Відповідно до встановлених та оголошених урядом принципів приватні компанії, дослідницькі установи та, відповідно до нового Закону, організації зможуть створювати добровільні приватні комітети з етики ШІ³⁵. Такий підхід є свідченням того, що уряд Кореї бачить своїм завданням у сфері ШІ зміцнення своєї ролі «підтримуючого уряду», який допомагає приватному сектору, що є ключовим учасником процесу трансформацій та інновацій.

11 жовтня 2019 року Міністерство науки та інформаційно-комунікаційних технологій («MSIT») оголосило про план реорганізації. Документ, серед іншого, включив створення Бюро політики ШІ, що функціонує в рамках Офісу політики інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) при Міністерстві науки та ІКТ. Бюро сформовано з метою здійснення керівництва державною політикою щодо ШІ в Міністерстві науки та ІКТ. До складу Бюро політики ШІ входять

---

³⁴ National Strategy for Artificial Intelligence. URL: <https://www.msit.go.kr/bbs/view.do?sCode=eng&nttSeqNo=9&bbsSeqNo=46&mId=10&mPid=9>

³⁵ Legislative Framework and Practical Implications of “Law on Nurturing the AI Industry and Establishing a Trust Basis”. URL: file:///C:/Users/deputat/Downloads/News_202303201335498408805.pdf

структурні підрозділи: відділ політики ІІІ, відділ просування даних, відділ просування Інтернету та цифрових технологій, відділ розвитку цифрових кадрів³⁶. Під час організації відділу політики ІІІ передбачалося, що відділ буде відповідальним за загальні питання, пов'язані з технологією ІІІ, а саме: створення та реалізацію середньострокової та довгострокової політики ІІІ, прийняття та внесення змін до відповідних законів та підтримку розвитку технологій ІІІ у приватному секторі³⁷. Тобто, Міністерство науки та ІКТ наділене функціями політики у сфері ІІІ, однак Бюро політики ІІІ має загальні функції, що передбачають м'який вплив на галузь ІІІ без використання засобів прямого впливу.

Поряд із згаданими державними органами функціонують координаційні органи: Президентський комітет з питань четвертої промислової революції (PCFIR). У 2019 році PCFIR став відповідальним за урядові ініціативи, пов'язані з проблемами ІІІ, і визначив для уряду керівні принципи Четвертої промислової революції³⁸.

Для Кореї у сфері ІІІ характерною є модель, за якої уряд планує впроваджувати політику створення інфраструктури для промисловості та суспільства, включаючи активну підтримку приватних інновацій, розвиток людських можливостей та зміну нормативно-правових систем для масштабних проєктів ІІІ тощо. Органи, які беруть у цьому участь – Міністерство науки та ІКТ і Бюро політики ІІІ при Міністерстві мають на меті здійснювати загальне керівництво щодо ІІІ. Координаційні органи покликані сприяти формуванню середовища для комунікації всіх учасників правовідносин у сфері ІІІ – уряду, бізнесу, академічних кіл, громадянського суспільства тощо.

Сполучені Штати Америки (США). Масштаби залучення інтелектуальних ресурсів, сконцентрованих в університетах і дослідницьких хабах США, наприклад Силіконовій долині, забезпечують першість держави у створенні технологій ІІІ³⁹.

Не менш значущими є й обсяги державних інвестицій у цю галузь та формування нормативно-інституційної основи для впровадження такої політики на федеральному рівні. Законодавче регулювання використання технологій ІІІ на федеральному рівні включає низку системних федеральних законів, відповідно до яких регламентовано створення спеціалізованих інституцій. Так, формуванням стандартів ІІІ займається Національний інститут стандартів і технологій (далі – NIST), діяльність та функції якого визначено у спеціальному федеральному акті⁴⁰. Завданням NIST, зокрема, є забезпечення формування стандартів таким чином, щоб стандарти: сприяли ІІІ, який є надійним, стійким і заслуговує довіри; відображали стан технологій; відповідали поставленим цілям,

---

³⁶ Organization. URL: <https://www.msit.go.kr/eng/contents/cont.do?sCode=eng&mPid=19&mId=25>

³⁷ Regulatory and Legislative Trends Regarding Restructurings of Listed Companies. URL: https://www.kimchang.com/en/insights/detail.kc?sch_section=4&idx=20581

³⁸ Presidential committee on the forth industrial revolution. URL: <https://oecd.ai/en/dashboards/policy-initiatives/http:%2F%2Faipo.oecd.org%2F2021-data-policyInitiatives-16688>

³⁹ Вінникова Н. А. Державні стратегії розвитку та впровадження штучного інтелекту. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/28/9.pdf>

⁴⁰ S.3891 Advancing Artificial Intelligence Research Act of 2020. Introduced in Senate (06/04/2020). URL: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/3891/text>

були розроблені в прозорих умовах і враховували інтереси всіх зацікавлених сторін. Окрім того, запроваджено Національну програму розвитку досліджень у сфері штучного інтелекту, метою якої є: підтримка досліджень, необхідних для реалізації цілей надійного, стійкого та безпечного ШІ, орієнтованого на людину; вивчення впливу розробки та розгортання ШІ на соціальні, етичні аспекти, безпеку та конфіденційність; сприяння розробці додатків ШІ, які покращать суспільне благо; створення та розвиток процесів із метою просування досліджень ШІ та його використання; сприяння обміну персоналом між галузевими, академічними та державними установами; створення та експлуатація принаймні одного випробувального стенду для підтримки зовнішніх організацій, які перевіряють ступінь достовірності програм ШІ та навчальних даних, які заслуговують на довіру.

Своєю чергою, Закон «Про національну ініціативу в галузі ШІ» 2020 року (далі – Закон НАІА) передбачає скоординовану програму дій федерального уряду з метою прискорення досліджень і застосування ШІ для економічного процвітання нації та національної безпеки⁴¹.

Закон НАІА є базовим для координації здійснюваних досліджень, розробок, проведення демонстраційних та освітніх заходів щодо ШІ для всіх міністерств і агенцій США, академічної спільноти, промисловості, некомерційних організацій та організацій громадянського суспільства. Робота у рамках Національної ініціативи штучного інтелекту організована за шістьма стратегічними напрямками: інновації; розвиток надійного ШІ; освіта та навчання; інфраструктура; грантові програми ШІ; міжнародна співпраця.

Для реалізації Національної ініціативи штучного інтелекту передбачено створення таких органів: Національний офіс ініціативи штучного інтелекту (далі – НАІО) при Управлінні науково-технічної політики Білого дому (OSTP); Центр штучного інтелекту національного управління океанічними та атмосферними дослідженнями; Міжвідомчий комітет для координації федеральних програм і заходів на підтримку Ініціативи для забезпечення міжвідомчої координації федеральних досліджень, розробок і демонстраційних заходів у сфері штучного інтелекту, а також освітніх і професійних заходів, програм федеральних департаментів і агенцій, які здійснюються відповідно до Ініціативи; Національний консультативний комітет з питань штучного інтелекту (далі – НАІАС).

Зокрема, НАІО є центром для обміну технічною та програмною інформацією між федеральними департаментами й агентствами, бізнесом, науковими колами, некомерційними організаціями, професійними товариствами, урядами штатів щодо діяльності, пов'язаної з розвитком ШІ.

НАІАС, своєю чергою, складається з провідних експертів, які є представниками: міждисциплінарних релевантних для ШІ дисциплін з академічних кіл; бізнесу; некомерційних організацій; громадянського суспільства; федеральних лабораторій тощо. НАІАС має надавати незалежну оцінку та рекомендації Президенту США та НАІО щодо питань, пов'язаних із

---

⁴¹ National AI Initiative Act of 2020. H.R.6216 – 116th Congress 03 December 2020. URL: <https://www.congress.gov/116/bills/hr6216/BILLS-116hr6216ih.pdf>

дослідженнями та розробками ШІ, етикою, стандартами, освітою, передачею технологій, комерційним застосуванням, безпекою та економічною конкурентоспроможністю.

Відповідними положеннями Закону НАПА передбачено також створення Національної цільової групи дослідницьких ресурсів штучного інтелекту («Цільова група») – багатосторонньої групи, якій доручається дослідити можливість створення Національного дослідницького ресурсу штучного інтелекту (NAIRR) і запропонувати дорожню карту, в якій би детально описувалося, яким чином підтримувати NAIRR.

Із метою виконання завдань та цілей Закону НАПА розширено коло повноважень окремих державних інституцій щодо фінансового забезпечення досліджень ресурсів ШІ. Зокрема, передбачено, що за умови наявності коштів, виділених для цієї мети, Директор Національного наукового фонду встановлює програму надання фінансової допомоги для планування, створення та підтримки мережі дослідницьких інститутів.

США також є світовим лідером за показниками комерціалізації та інноваційної діяльності, що оцінюється за стартап-активністю, інвестиціями та бізнес-ініціативами на основі ШІ. Так, Сполучені Штати посідають перше місце за обсягами інвестицій у галузь ШІ та якістю регуляторної бази, очолюючи міжнародний рейтинг дружелюбності до інвесторів у сфері ШІ. Дві третини загального глобального венчурного фінансування в галузі ШІ у 2021 році (інвестиції на суму 51 млрд дол.) залучили американські компанії. Високу привабливість для кваліфікованих фахівців у США забезпечують і федеральні контракти, пов'язані з ШІ. У 2020 році Міністерство оборони США витратило на це 1,4 млрд дол., Національне аерокосмічне агентство – 139,1 млн дол., Департамент національної безпеки – 112,3 млн дол.

У Федеральному Законі «Про авторизацію національної оборони» (далі – Закон NDAA) на 2021 рік⁴² передбачено виділення до 2025 фінансового року 1,2 млрд дол. США на програму досліджень ШІ Міністерством енергетики. Міністру енергетики доручено вжити певних заходів, зокрема інвестувати в інфраструктуру, обладнання та програмне забезпечення й налагоджувати плідну співпрацю із зацікавленими сторонами.

Положення закону також містять важливі доповнення щодо розробки, розгортання та фінансування технологій ШІ і машинного навчання, багато з яких базуються на попередніх розглянутих нами законах. З-поміж іншого, при Об'єднаному центрі штучного інтелекту (JAIC) Міністерства оборони США передбачено створення Ради радників для JAIC, що складається з експертів з-поза Міністерства оборони, які призначаються до складу Ради міністром оборони. Передбачено, що зміна організаційної структури Міністерства оборони здійснюється таким чином, щоб директор JAIC підпорядковувався заступнику міністра оборони.

---

⁴² Один із федеральних законів, які визначають річний бюджет і видатки Міністерства оборони США. Конгрес США контролює оборонний бюджет головним чином через два щорічні законопроекти: Закон «Про авторизацію національної оборони» та Білья «Про асигнування на оборону».

H.R.6395 - William M. (Mac) Thornberry National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2021. Public Law No: 116-283 (01/01/2021). URL: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/6395>

Висновки.

1. Загальносвітова тенденція інтеграції технологій ШІ до структури переважної більшості суспільних відносин і процесів потребує створення цільової інституційної інфраструктури у цій сфері як на рівні глобальних механізмів управління процесами розвитку, виробництва і впровадження ШІ (міжнародні, регіональні інституції), так і на рівні формування національних профільних органів та інституцій, що виконуватимуть науково-дослідницькі, консультативні, координаційні, регуляторні, контрольні, наглядові функції у сфері ШІ.

При цьому від рівня ефективності управлінського забезпечення сфери ШІ саме на глобальному рівні залежить нейтралізація та/чи мінімізація низки ризиків, що спостерігаються при його поширенні. Йдеться, зокрема, про небезпеку експансіоністського технонаціоналізму (глобального домінування технологічно найрозвинутіших держав), з одного боку, та ймовірність формування «сліпих» чи неконтрольованих зон цифрового світового ладу – з іншого. Глобальний рівень розвитку інституційної інфраструктури також сприятиме розвитку транснаціональної взаємодії широкого спектру представників сервісних і виробничих галузей, громадянського сектору, урядовців, професійних асоціацій у питаннях впровадження стандартизованих правил у сфері ШІ й адаптації їх до суспільних потреб. Лише уніфіковані міжнародні норми та стандарти можуть забезпечити гарантії їх дотримання всіма учасниками процесів виробництва і користування технологіями ШІ. І хоча чинне міжнародне нормативне регулювання технологій ШІ наразі має виключно рекомендаційний характер, зрушення процесу створення наднаціональної мережі органів та інституцій у цій сфері, яке спостерігається останніми роками, посилить ефективність його кінцевої правозастосовної дії.

На сьогодні на рівні ООН створено декілька інституцій у сфері ШІ, які переважно виконують консультативні та координаційні функції. У регіональному вимірі ситуація дещо інша. ЄС представив загальною уніфіковану нормативну базу з питань ШІ, яка передбачає у найближчій перспективі створення на наднаціональному рівні управління самостійного органу у сфері ШІ – Європейської ради з питань ШІ. Натомість у загальносвітовому масштабі має місце тенденція технонаціоналізму, з акцентом на першості окремих держав у виробленні політики щодо ШІ.

2. Розвиток міжнародних регуляторних підходів до цифрових технологій, і ШІ зокрема виявляє тенденцію поступової інституалізації цього напрямку на глобальному рівні урядування. Найперспективнішими з точки зору вироблення регуляторних принципів розвитку ШІ, на нашу думку, є транснаціональні багатосторонні формати, що забезпечують одночасне залучення представників з урядового, корпоративного, індустріального, академічного та громадянського секторів. Прикладом є Глобальне партнерство зі штучного інтелекту (GPAI) – міжнародна платформа, яка налічує 29 держав-учасниць, об'єднує представників державного й приватного секторів, наукових кіл та громадянського суспільства у співробітництві для відповідального розвитку та використання ШІ.

3. Незважаючи на особливості державного устрою та політичного режиму, різний рівень фінансової спроможності, географічне розташування,

проаналізований у межах дослідження досвід держав демонструє спрямування державної політики у сфері ІІІ у напрямі формування інституційної архітектури галузі ІІІ, створення мережі спеціальних державних інституцій й інших управлінських механізмів координації та контролю за процесами виробництва, впровадження і використання технологій ІІІ.

У зазначених у дослідженні державах створено окремі (як правило урядові) інституції (офіси, ради), відповідальні за реалізацію національних стратегій ІІІ та координацію заходів з розвитку, впровадження та використання технологій ІІІ. При цьому в деяких із них такими повноваженнями наділені структурні підрозділи у межах профільних міністерств, відповідальних за напрям цифровізації, науки, інновацій та промисловості (Велика Британія, Республіка Корея), в інших – на рівні автономних урядових інституцій зі спеціальними повноваженнями (Канада, США). Унікальним у цьому питанні є досвід ОАЕ, де створено державний орган з питань ІІІ з повноваженнями міністерства – Офіс з питань ІІІ і, відповідно, запроваджено посаду Державного міністра з питань штучного інтелекту у складі уряду.

4. Навіть за наявності спеціальних державних інституцій з питань ІІІ, які, як правило, наділені координаційними функціями, у політиці переважної більшості держав домінує підхід так званого «галузевого регулювання» сфери ІІІ, який полягає у введенні та підтримці ліберальної системи державного регулювання та усуненні зайвих регуляторних бар'єрів. Його сутність полягає у наданні галузевим регуляторним органам можливості застосування індивідуального підходу до використання ІІІ залежно від специфіки їхньої діяльності. Наприклад, у засадничих підходах до формування державної політики Великої Британії з цих питань закладено принцип пріоритетності галузевого регулювання перед централізованим управлінням, яке обмежує здатність пропорційного та оперативного реагування на виклики, оскільки не враховуються різні рівні ризику, пов'язані зі, здавалося б, однаковими стандартами застосуваннями ІІІ в різних контекстах. Це може призвести до непотрібної зарегульованості та придушення інновації. Окрім того, фіксований перелік ризиків не забезпечуватиме гнучкості реагування на швидкі зміни в тому, як ІІІ впливає на суспільство. Законодавче ж регулювання застосовується для посилення регуляторних повноважень, забезпечення регуляторної координації або створення нової інституційної інфраструктури.

5. Досвід зарубіжних держав показав, що координаційна діяльність спеціальних державних інституцій з питань ІІІ не обмежується виключно функціями узгодження та збалансування внутрішньоуправлінських завдань. Враховуючи темпи розвитку технологій ІІІ, які здебільшого розробляються у рамках приватних інноваційних проектів, такі державні інституції повинні, серед іншого, забезпечувати постійне прогнозне супроводження взаємодії державних інституцій та приватного сектору у сфері ІІІ, стимулювати та розвивати різні форми співпраці в означеній сфері, переважаючою серед яких є державно-приватне партнерство. Основною метою такої діяльності є побудова конструктивного діалогу та плідної співпраці між приватним сектором і державними інституціями; заохочення співпраці між державними та приватними організаціями на ранніх етапах дослідницького та інноваційного процесу

створення технологій ШІ; державна підтримка та фінансування стартапів; залучення до державного сектору науковців задля розробки і впровадження технологій ШІ.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.